

בואו נדבר על זה

על חשיבות השיח בעת הזו

בית יוצר
לבניין הרוח
חיל החינוך והנוער

"בתור מ"מ ידעתי שזה חשוב. רציתי להיות אחרת מהמפקדים שלי, בפועל נשאבתי למה שעשו לי ולא הצלחתי. חבל שאני חווה את הסדנה הזו רק עכשיו, אם הייתי עובר אותה לפני התפקיד הראשון יכולתי להיות מ"מ הרבה יותר טוב..." איכשהו בסופם של כמה וכמה מפגשים בשבועיים האחרונים - עם מטה-מח"טים באוגדה, עם מג"דים במילואים, עם חבורת סרנים נפלאה ב"מסע מולדת" ועם פורום מפקדים באחת היחידות - חיכתי מילה אחת: שיח. שיח על ערכים, על פיקוד, על רוח לחימה, צבא-חברה, אתגרים מוסריים, וכולם מובילים לתובנה אחת: אנחנו לא מדברים מספיק. והציטוט הזה, של מ"פ, מפקד לוחם שמסיים סדנת כלים לניהול שיח פיקודי ומתבונן בדיעבד בתקופתו כמ"מ, מחזיק נקודת מבט לא שגרתית. כי לרוב, זה לא אנחנו שלא מדברים, זה "הם" שלא מדברים מספיק. לפעמים ה"הם" הזה הוא אלה שמעלינו, ולפעמים הוא אלה שמתחתינו.

השיח בצבא כל כך חשוב בעת הזו. לא חשוב - חיוני. כמו מזון, כמו מים, כמו לינה. במיוחד שישה עשר חודשים לתוך מלחמה שדורשת יותר שיח מאי פעם. שיח כדי להסביר הישגים והצלחות. לתווך משימות בזירות מורכבות ומשתנות. ללמוד מתקלות ומשגיאות. להחזיק משמעות לאורך זמן, לעורר אמון. שיח על ערכים בלחימה, על דילמות קשות, על מעברים ועל איך שומרים על חוסן ערכי. זו מלחמה שדורשת שיח מכיוון שהיא מתנהלת לא רק על שלילת יכולות האויב אלא גם על חיזוק הסיפור לאומי שלנו. זו מלחמה שדורשת שיח מכיוון שהיא ארוכה, ומשתנה משבוע לשבוע, מחודש לחודש. וזו תקופה שדורשת שיח. קודם כל כי אנחנו יכולים להרשות לעצמנו בשלב הזה יותר שיחות ממה שיכלנו באוקטובר '24 או באוקטובר '23. וזו תקופה שדורשת שיח בשל התחקירים, בשל העיסקה, בשל העובדה שיש לנו חיילים שכל מה שהם מכירים זה מלחמה. מפני שרמטכ"ל הודיע על סיום תפקידו ולא בכל מקום מצאנו זמן לדבר על זה. ובעיקר כי זה מה שבני אדם עשו משחר ההיסטוריה, וזה מה שמפקדים בצה"ל עשו מאז הקמתו, ואפילו קצת לפני זה, בערב, מסביב למדורה, אחרי יום ארוך וקשה, כדי לקום למחרת חזקים יותר, טובים יותר, מלוכדים יותר.

"המורכבות מתה בשבעה באוקטובר", אמרה לנו מישהי בפורום כלשהו בתחילת המלחמה. הלואי זה היה נכון. דברים מסויימים נהיו פשוטים יותר. הרוב לא. הדברים באמת נהיו מסובכים יותר. השילוב של תקשורת, טקטיקה, אסטרטגיה, רשתות חברתיות, מטרות המלחמה, פוליטיקה, תחקירים, מילואים, סדיר, שכול, חטופים - השילוב הזה נהיה סבך יותר ויותר. ובתוך הסבך הזה צה"ל צריך מצד אחד לשמור על עצמו מכל משמר, ולא לבלבל לחייליו את המח ואת הרוח עם סוגיות לא רלוונטיות. אך מנגד, חובה עלינו לדון בכל סוגיה מקצועית, מוסרית או חברתית שמשפיעה על התפקוד שלנו. התיגו של נושא כלשהו כ"פוליטי", "לא ממלכתי", ועוד כהנה וכהנה כסיבה לא לדבר הוא נאיבי במקרה הטוב ומתחמק במקרה הרע. צריך לעשות זאת בענווה, בזהירות, עם גבולות, ותמיד תמיד בהקשר ולאור מטרות, אבל כלל האצבע, נדוש ככל שיהיה, הוא זה: אנחנו צריכים לדבר יותר. אנחנו צריכים להתחייב ליותר ויותר מופעים בהם מתאפשרת שיחה. לא על הכל חייבים לדבר, אבל על הרוב צריך. צריך ואין ברירה - כי השיחה תקרה ממילא, איתנו או בלעדיו. ועדיף שהיא תהיה איתנו.

יש קטע, חצי עצוב חצי מצחיק. לפני קריעת ים סוף, ביציאת מצרים. בשבת הקרובה. משה קצת עצבני, העסק נראה כאילו הוא הולך להתקע. המצרים מאחור, הים מלפנים, העם באמצע, תקוע. המשבר מחמם מנועים. ובסוף הרמה הממונה של משה אומר לו בצורה פשוטה - מה אתה צועק? דבר. דבר אליהם. דבר איתם. תעשו שיחה רגע. משם העסק כבר יזרום. ויאמר ה' אל-משה, מה-תצעק אלי? דבר אל-בני-ישראל, ויסעו.

סמואל

תא"ל סמואל בומנדיל
קצין החינוך והנוער הראשי